
Kyrkomötet Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2010:6

Hur ska Svenska kyrkans verksamhet finansieras?

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 41 om hur Svenska kyrkan ska finansieras. Motionärerna föreslår att Kyrkostyrelsen tillsätter en större utredning i frågan. I motionen berörs främst två frågor, kyrkoavgiften och utjämningsystemet. Utskottet anser att det för närvarande inte finns något behov att ytterligare utreda kyrkoavgiftsfrågor. Utjämningsystemet behöver däremot ses över men det ska enligt utskottets mening ske efter att den pågående strukturutredningens resultat blivit kända. Med hänvisning till dessa skäl föreslår utskottet avslag till motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2010:41.

Motionens förslag

Motion 2010:41 av Sven Esplund m.fl., Hur ska Svenska kyrkans verksamhet finansieras?

Kyrkomötet beslutar att uppdra till Kyrkostyrelsen att snarast tillsätta en utredning med uppdrag att behandla frågor om kyrkans framtida finansiering, bland dem kyrkoavgiftsfrågor och frågor om utjämningsystem.

Bakgrund

Grundläggande bestämmelser om kyrkoavgiften finns i

- 7–8 §§ i lagen om Svenska kyrkan där det framgår att den som tillhör Svenska kyrkan ska betala kyrkoavgift och vem som beslutar om avgiften,
- 16 § i lagen om trossamfund som innehåller bestämmelser om den statliga uppbördshjälpen,
- 4 § i lagen om avgift till registrerat trossamfund där det framgår hur avgiften beräknas och
- 42 kap. 1–5 §§ i kyrkoordningen.

Bestämmelser om ekonomisk utjämnning finns i 44 kap. i kyrkoordningen.

Kyrkoavgiften

Benämningen kyrkoavgift och skillnaden mellan skatt och avgift behandlades i Kyrkoberedningens betänkande *Staten och trossamfunden* (SOU 1994:42 s. 78 ff.) och i efterföljande regeringspropositioner.

Frågor om kyrkoavgiften har, med något enstaka undantag, behandlats vid varje kyrkomöte sedan relationsändringen år 2000. De mest framträdande frågorna rörande kyrkoavgiften har varit golv respektive tak för kyrkoavgiften,

återbetalning av kyrkoavgiften vid utträde och olika typer av avgiftsrelaterade frågor kopplade till utlandsförsamlingarna. I Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2008:7 *Möjlighet till befrielse från kyrkoavgift* redovisades kort resultaten av Kyrkostyrelsens utredningar rörande frågan om golv och tak för kyrkoavgiften. I utskottets betänkande 2009:5 *Kyrkoavgift och avdragsrätt för gåvor* finns en kort sammanställning av kyrkomötets behandling av avgiftsfrågor sedan år 2000.

Även frågan om fri församlingstillhörighet, som har varit uppe för behandling i Kyrkomötet vid flera tillfällen sedan år 2000, har anknytning till kyrkoavgiften. En sammanställning av frågans behandling i Kyrkomötet finns i Organisationsutskottets betänkande 2009:3, *Församlingstillhörighet*.

Utjämningsystemet

Det nuvarande utjämningsystemet infördes successivt under åren 1997–2000 utifrån Kyrkoutjämningsutredningens förslag i betänkandet *Utjämnning av intäkter och kostnader inom Svenska kyrkan* (SOU 1995:144) och regeringens proposition *Ett nytt system för ekonomisk utjämnning inom Svenska kyrkan* (1996/97:35).

Ärenden rörande utjämningsystemet har sedan förekommit vid Kyrkomötet nästan årligen. Ett antal ändringar i bestämmelserna har beslutats av Kyrkomötet. 2002 lämnade Kyrkostyrelsen till Kyrkomötet en skrivelse som innehöll en analys av de beräkningsgrunder som Kyrkofondens styrelse beslutat om vad gäller avkastningen från prästlönertilgångarna (KsSkr 2002:6). Rapporten *Solidaritet kring den rikstäckande verksamheten* (Svenska kyrkans utredningar 2003:1) var ett resultat av ett utvärderingsuppdrag som Kyrkostyrelsen beslutade år 2001. Rapporten behandlades vidare i Kyrkostyrelsens skrivelse *Vissa ändringar i utjämningsystemet* (KsSkr 2003:8). Med anledningen av skrivelsen beslutade Kyrkomötet vissa förenklingar rörande den särskilda utjämningsavgiften och stiftsbidragen samt glesbygdskomponenten

Vid 2004 års kyrkomöte behandlades Kyrkostyrelsens skrivelse *Vissa ändringar i utjämningsystemet* (KsSkr 2004:7). Som ett resultat av skrivelsen gjordes ändringar i 44 kap. i kyrkoordningen som innebar att det i utjämningsystemet infördes en s.k. kostnadsutjämningskonstant som ersatte den tidigare begravningsplatskomponenten.

2006 avskaffades kyrkobyggnadsbidragen och medel för kyrkobyggnadsbidrag lades istället i de generella stiftsbidragen (KsSkr 2006:6, EE 2006:7).

De beslutade ändringarna har inneburit förenklingar men några radikala ändringar har inte gjorts i det nuvarande utjämningsystemet sedan dess tillkomst.

Aktuella frågor

I motionen hänvisas till att Svenska kyrkan står inför stora utmaningar, inte minst ekonomiska. I Kyrkostyrelsens skrivelse till Kyrkomötet *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2011–2013* behandlas aktuella ekonomiska och andra utmaningar. Där hänvisas även till förra årets budgetskrivelse där styrelsen presenterade medlems- och verksamhetsstatistik som innehöll oroande fakta.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2010:41.

Svenska kyrkans framtida finansiering är en aktuell och viktig utmaning. I motionen föreslås en större utredning i frågan. De aspekter som främst tas upp i motionen, nämligen kyrkoavgiften och utjämningsystemet, har dock varit föremål för utredningar och behandlats flitigt vid Kyrkomötet under det senaste decenniet.

Många av de ändringsförslag rörande kyrkoavgiften som har behandlats vid Kyrkomötet, t.ex. införande av en lägsta och högsta gräns för beskattningsbar inkomst vid beräkning av kyrkoavgift, s.k. golv och tak, skulle ha inneburit att avgiften inte skulle kunna beräknas på samma sätt som kommunalskatt. Vi vill också påminna om att det finns mycket samlad kunskap i de utredningar som har gjorts och ser inte något behov av ytterligare utredningar rörande kyrkoavgiften för närvarande.

Utgjämningssystemet har ändrats mycket marginellt efter det nuvarande systemets tillkomst. Vi ansluter oss till motionärernas bedömning att utjämnings-systemet behöver ses över. Vi menar dock att det ska ske efter att den pågående strukturutredningens resultat har blivit kända.

Med hänvisning till det anförda föreslås avslag på motion 41.

Uppsala den 30 september 2010

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Gusten Rolandsson, ordförande

Leena Björstedt, sekreterare

Beslutande: Ingrid Karlsson, Sigvard Olsson, Gun Eriksson, Tommy Eriksson, Mats Johansson Flygg, Jan G Nilsson, Stefan Caplan, Marcus Bernhardsson, Sten Persson, Gerd Gullberg Johnson, Peter Bernövall, Gunvor Torstensson, Birgit Friggebo och Claes Björndahl.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Uhlf Skoglund, Titti Ådén, Magnus Nilsson, Kerstin Andersson Karlsson, Carina Håkansson, Åke Löfstrand, Ragnhild Bertius, Bertil Persson, Gunnar Pettersson, Rune Wallmyr, Jan Friheden, Dan Sarkar och Markus Nordenmark.

Biskop Ragnar Persenius har deltagit i utskottets överläggningar.